

Taistelua uudella maaperällä

mikä on muuttunut 1900-luvun jälkeen

CrimethInc.

23.8.2010

Sisältö

<i>Alkusoitto: Mitä enemmän asiat muuttuvat...</i>	3
Taistelua uudella maaperällä	4
Työn välttäminen – toimiko se?	5
Uudet teknologiat, vanhentuneet strategiat	6
Hierarkian hajauttaminen: osallistuminen alistumisena	7
Yhteiskunnan horjuttaminen: kaikki tai ei mitään	10
Lopuksi: kielletyt nautinnot	11

Alkusoitto: Mitä enemmän asiat muuttuvat...

Ydinperhe oli joskus patriarkaatin perusta, ja halu sen lakkauttamiseen oli radikaali vaatimus. Perheet ovat nyt yhä pirstoutuneempia – mutta onko se silti pohjimmiltaan laajentanut naisten valtaa tai lasten itsemääräämisoikeutta?

Valtamedia koostui joskus vain muutamasta televisio- ja radiokanavasta. Ne eivät ole vain moninkertaistuneet äärettömyyksiin, vaan niitä täydentää Facebookin, YouTuben ja Twitterin kaltaiset mediat. Mutta onko nyt päästy eroon passiivisesta kuluttamisesta? Ja kuinka paljon käyttäjät todella voivat hallita näiden formaattien rakenteita?

Elokuvat edustivat joskus katsojana olemiseen perustuvan yhteiskunnan ruumiillistumaa; tänä päivänä videopelit antavat meidän olla tähtiä omissa eeppisissä ammuskeluissamme, ja videopeliteitollisuus tekee yhtä paljon rahaa kuin Hollywood. Elokuvayleisössä jokainen on yksin; korkeintaan voi buuata jos juoni on surkea. Uusissa videopeleissä taas voi olla kanssakäymisessä toisten pelaajien kanssa reaaliajassa. Mutta onko tämä suurempaa vapautta? Onko siinä enemmän yhteenkuuluvuutta?

Joskus saattoi puhua sosiaalisesta ja kulttuurisesta valtavirrasta, ja alakulttuuri itsessään tuntui kumoukselliselta. Nyt johtajamme pitävät ”monimuotoisuutta” etusijalla, ja alakulttuuri on kulutusyhteiskunnan elintärkeä moottori: mitä enemmän identiteettejä, sitä enemmän markkinoita.

Joskus ihmiset kasvoivat samassa yhteisössä vanhempiensa ja isovanhempiensa kanssa, ja matkustamista voitiin pitää pysyviä sosiaalisia ja kulttuurisia muotoja häiritsevänä horjuttavana voimana. Tämän päivän elämää kuvaa jatkuva liike, kun ihmiset yrittävät pysyä mukana markkinoiden vaatimuksissa; tukahduttavien muotojen tilalla meillä on jatkuva hetkellinen muutos, yleismaailmallinen pirstoutuminen.

Työntekijät pysyivät joskus samassa työpaikassa vuosia tai vuosikymmeniä, kehittivät sosiaaliset siteet ja yhteiset viitekohdat, jotka mahdollistivat vanhanaikaiset ammattiliitot. Tänä päivänä työllistyminen on yhä enemmän väliaikaista ja epävarmaa, kun koko ajan enemmän työläisiä liukuu tehtaista ja liitoista palvelualoilla ja pakolliseen joustavuuteen.

Palkkatyö oli joskus erillinen elämän piiri, ja oli helppo tunnistaa ja kapinoida tuottavuutemme riistämistä vastaan. Nyt olemassaolon kaikista puolista on tulossa ”työtä”, toimintaa joka tuottaa arvoa kapitalistiselle taloudelle: sähköposteja tuijottamalla kasvattaa mainosmyyjien pääomaa. Kapitalistisessa taloudessa olevien erillisten spesialistin roolien tilalla näemme yhä enemmän pääoman joustavaa, kollektiivista tuottamista, josta suuri osa tapahtuu palkatta.

Maailma oli joskus täynnä diktatureja, joissa valtaa käytettiin selvästi ylhäältäpäin, ja ne voitiin haastaa sellaisina. Nyt ne tekevät tilaa demokratioille, jotka vaikuttavat sisällyttävän enemmän ihmisiä poliittiseen prosessiin, ja näin legitimoivat valtion tukahduttamisvoimat.

Valtiovallan perustana oli joskus kansakunta, joka kilpaili toisten kansakuntien kanssa omien etujensa puolesta. Kapitalistisen globalisaation aikana valtiovallan edut ylittävät kansakuntien rajat, ja konfliktin vallitseva muoto ei ole sota vaan poliisitoimi. Sitä käytetään silloin tällöin roistovaltioita vastaan, mutta sitä sovelletaan jatkuvasti rahvasta vastaan.

Joskus pystyi vetämään rajan, vaikka sitten epämääräisen rajan, niin kutsuttujen ensimmäisen ja kolmannen maailman välille. Nykyään ensimmäinen ja kolmas maailma elää rinnakkain jokaisessa suurkaupungissa, ja Yhdysvalloissa valkoista ylivaltaa hallinnoi afroamerikkalainen presidentti.

Taistelua uudella maaperällä

Vuosituhanen vaihteessa saatoimme kuvitella anarkismin pelkkänä kaikkivoipaisen sosiaalisen järjestyksen hylkäämisenä.

Kymmenen vuotta sitten, kirkassilmäisinä nuorina sekopäinä, julkaisimme kirjan *Days of War, Nights of Love*, josta tuli odottamatta yksi seuraavan vuosikymmenen myydyimpiä anarkistikirjoja.¹ Vaikka se oli tuohon aikaan kiistelty teos, jälkeensä tarkasteltuna se edusti varsin hyvin sitä mitä monet anarkistit halusivat: välittömyyttä, hajauttamista, tee-se-itse -vastarintaa kapitalismille. Lisäsimme joitain provokatiivisia elementtejä: anonyymiys, plagiarismi, rikollisuus, hedonismi, työstä kieltäytyminen, historian delegitimointi myyttien puolesta, ajatus vallankumouksellisesta taistelusta romanttisena seikkailuna.

Lähestymistapaamme muovasi tietty historiallinen viitekehys. Neuvostoblokki oli romahtanut hiljattain, ja uhanneet poliittiset, taloudelliset ja ekologiset kriisit eivät vielä olleet tulleet näkyviin; kapitalismin voitonriemu oli huipussaan. Keskityimme horjuttamaan keskiluokkaisia arvoja, sillä ne vaikuttivat määrittävän *kaikkien* haluja; esitimme anarkistisen taistelun yksilöllisenä projektina, sillä oli vaikea kuvitella mitään muuta. Kun globalisaation vastainen liike keräsi vauhtia Yhdysvalloissa ja teki tilaa sodanvastaiselle liikkeelle, aloimme käsitteellistää taistelua kollektiivisempänä, mutta silti niin, että se saa alkunsa henkilökohtaisesta päätöksestä vastustaa tiukasti juurtunutta vallitsevaa tilaa.

Iso osa siitä mitä julistimme on tänä päivänä muuttunut vanhanaikaiseksi. Kun kapitalismi on liukunut jatkuvaan kriisiin ja teknologiset innovaatiot ovat tunkeutuneet syvemmälle elämän kaikille osa-alueille, epävakaus, hajauttaminen ja anonyymiys ovat muuttuneet yhteiskuntaamme kuvaaviksi tekijöiksi, tuomatta unelmiemme maailmaa yhtään lähemmäs.

Radikaalit luulevat usein olevansa ulkona autiomaassa, irrallaan yhteiskunnasta, vaikka todellisuudessa ovat sen terävin kärki – vaikkakaan eivät välttämättä menossa kohti haluamiaan päämääriä. Kuten myöhemmin väitimme *Rolling Thunderin vitosnumerossa*, vastarinta on historian moottori: se vie eteenpäin sosiaalista, poliittista ja teknologista kehitystä, pakottaa vallitsevan järjestyksen jatkuviin innovaatioihin vastustuksen kukistamiseksi tai sulauttamiseksi itseensä. Näin ollen voimme edesauttaa suunnattomien muutosten tapahtumista ilman että saavutamme koskaan päämääriämme.

Tarkoitus ei ole antaa radikaaleille kunniaan maailman tapahtumien määrittämisessä, vaan väittää että löydämme itsemme usein niiden rajojen sisältä, vaikka emme sitä itse tiedostaisikaan. Historian äärettömyyksiin verrattuna kaikki toimijuus on mitätöntä – mutta poliittisen teorian perimmäinen idea olettaa että on silti mahdollista käyttää tuota toimijuutta järkevällä tavalla.

Kun teemme strategioita yksittäisille kampanjoille, meidän tulee pitää huoli siitä, ettemme tee vaatimuksia jotka voidaan purkaa osittaisilla uudistuksilla, muuten sortajamme tekevät meidät vaarattomaksi vain myöntämällä ne. Joitain esimerkkejä helposti haltuunotettavista radikaaleista ohjelmista ovat niin ilmiselviä, että niiden nostaminen esiin on käytännössä mautonta: polkupyöräfetissi, ”kestävä” teknologia, ”paikallinen ostaminen” ja muut eettisen kuluttajuuden muodot, vapaaehtoistyö, joka lieventää globaalin kapitalismin aiheuttamaa kärsimystä, mutta ei haasta sen juuria.

¹ Tuohon aikaan meillä ei ollut hajuakaan siitä, että ylipäätään kukaan kiinnostuisi kirjasta. Hetki ennen painonmenoa käytiin kiihkeä väittely siitä tulisiko painoksen olla 1000 vai 1500 kappaletta, joka päättyi siihen, kun eräs CrimethInc. -agentti julisti maksavansa ylimääräiset 500 kopiota itse ja antavansa ne eteenpäin. Sen sijaan teimme neljätoista painosta seuraavan kymmenen vuoden aikana; tätä kirjoittaessa levytyksessä on yli 55 000 kopiota, eikä

Mutta tämä ilmiö voi tapahtua myös rakenteellisella tasolla. Meidän tulisi tarkastella kuinka olemme peräänkuuluttaneet laajaa sosiaalista muutosta, joka voisi tapahtua ravistelematta kapitalismin ja hierarkian perustuksia – jotta ensi kerralla voisimme päästä *loppuun asti*.

Tänä päivänä siitä täytyy tulla pakotie pois romahtavasta maailmasta.

Työn välttäminen – toimiko se?

Varhaisten vuosiemme selvin provokaatio oli ottaa kirjaimellisesti Situationistien sanonta *ÄLÄ KOSKAAN TEE TYÖTÄ*. Muutamat meistä päätti laittaa oman nahkansa likoon testatakseen onko se todella mahdollista. Tällainen uho osoitti kouluttamattoman nuorison kaiken nerouden, sekä kaikki vaarat. Vaikka lukemattomat muut olivat tallaneet samaa polkua aiemmin, me olimme kuin ensimmäiset avaruuteen lähetettävät kädelliset. Joka tapauksessa, *teimme* jotain, otimme vallankumouksen unelman tosissaan sellaisena projektina, jonka voi käynnistää omassa elämässään *välittömästi*, aristokraattisella välinpitämättömyydellä seurauksista – kuten tapasimme sanoa.

On houkuttelevaa lakaista tämä sivuun pelkkänä performanssitaitteena. silti meidän täytyy ymmärtää se varhaisena yrityksenä vastata kysymykseen joka vallankumoukselliseksi haluavilla on edessään Yhdysvalloissa ja Länsi-Euroopassa: *Mikä voisi lopettaa tottelevaisuutemme?* Nykypäivän insurrektionistit yrittävät kysyä tätä samaa kysymystä, vaikka monien heistä tarjoamat vastaukset ovat yhtä lailla rajoittuneita. Sen koommin vapaaehtoinen työttömyys kuin perusteton vandalismikaan ei itsessään tunnu kykenevän ajamaan yhteiskuntaa vallankumoukselliseen tilanteeseen.² Kaikesta huolimatta pidämme edelleen kiinni alkuperäisestä tunteestamme, että sellaisen tilanteen luomiseksi tarvitaan *uusi tapa elää*; kyse ei ole vain siitä että laitetaan riittävästi tunteja samoihin vanhoihin juttuihin. Yhteiskuntamme perustava kudos – verho meidän ja toisenlaisen maailman välillä – on ennen kaikkea riistettyjen ja osattomien *hyvä käytös*.

Kymmenessä vuodessa historia teki kokeilustamme vanhanaikaisen, ja järjettömällä tavalla antoi meille vaatimuksemme työttömien luokasta. Yhdysvaltojen työttömyyden sanottiin olleen 4% vuonna 2000, ja se oli 10% vuoden 2009 lopulla – ja siihen lasketaan vain ihmiset, jotka aktiivisesti etsivät työtä. Kulutusyhteiskunnan ylijäämä puski joskus hylkiöitä tiettyyn virhemarginaaliin; talouskriisi rapautti sen ja antoi työttömyydelle selkeän vastentahtoisen maun.

Voidaan nähdä ettei kapitalismilla ole meille enempää käyttöä kuin mitä meillä on sille. Tämä ei tarkoita vain anarkistisia yhteiskunnasta hypänneitä, vaan miljoonia työläisiä yhdysvalloissa. Talouskriisistä huolimatta suuryhtiöt ilmoittavat jättivoitoista – mutta sen sijaan että ne käyttäisivät voittoja uusien työläisten palkkaamiseen, ne sijoittavat ulkomaiden markkinoille, ostavat uutta teknologiaa vähentämään tarvetta työvoimalle, ja maksavat osinkoja omistajille. Se mikä on hyväksi General Motorsille ei välttämättä olekaan hyväksi maalle;³ Yhdysvaltojen kaikista tuottavimmat yhtiöt siirtävät tällä hetkellä sekä tuotantoa että kulutusta merentakaisille ”kehittyville markkinoille”.

siihen ole laskettu useita eri käännöksiä.

² Jos ollaan reiluja, niin insurrektionistinen mantra *hyökkäyksestä* on enemmän ajan tasalla kuin meidän palkkatyön karttamisemme. Jälkimmäinen olettaa talouden tarvitsevan osallistumistamme; edellinen hyväksyy sen ettei se sitä tarvitse, ja keskittyy häiritsemään sitä muilla keinoin.

³ Tämä osuu vielä paremmin kun muistaa, että General Motorsin suurin omistaja tällä hetkellä on Yhdysvaltain liittovaltio.

Tässä mielessä yhteiskunnasta hypänneiden kulttuuri muistuttaa hieman vapaaehtoista niukuusohjelmaa; on rikkaiden kannalta kätevää jos vähennämme kuluttajamaterialismia, sillä sitä ei muutenkaan ole riittävästi. Viime vuosisadan lopulla, kun suurin osa ihmisistä identifioitui työpaikkaansa, kieltäytyminen työn etsimisestä osana itsensä toteuttamista ilmaisi kapitalististen arvojen torjumista. Nyt epävakaa työllistyminen ja identifioituminen uran sijasta vapaa aikaan on normalisoitu taloudellisena tilanteena, ei poliittisena.

Kapitalismi on myös sulauttamassa itseensä kantamme siitä, että ihmisten tulisi toimia ennemmin omatuntonsa kuin palkkansa takia. Taloudessa, joka on täynnä mahdollisuuksia oman työssä myymiselle, on järkevää painottaa muiden motivaatioiden tärkeyttä toiminnalle; epävarmassa taloudessa valmius työskennellä ilmaiseksi saa erilaisia merkityksiä. Valtio nojaa kasvavassa määrin samaan tee-se-itse -etiikkaan, joka joskus oli liikuttavana voimana punk-undergroundille vastapainoksi kapitalismin tuhoisille vaikutuksille. On esimerkiksi halvempaa antaa vapaaehtoisen ympäristöväen siivota BP:n öljyvuohto kuin maksaa työntekijöille sen tekemisestä. Sama pätee Ruokaa Ei Aseita -kampanjaan jos se koetaan hyväntekeväisyysohjelmana eikä tapana perustaa voimavarojen ja toveruuden kumouksellisia virtoja.

Tämän päivän haaste ei ole taivutella ihmisiä kieltäytymään työnsä myymisestä, vaan osoittaa kuinka tarpeeton luokka pystyy selviytymään ja taistelemaan vastaan. Työttömyyttä meillä on runsain mitoin – meidän täytyy häiritä köyhyyttä tuottavia prosesseja.

Uudet teknologiat, vanhentuneet strategiat

1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla radikaalit pesiytyivät alakulttuurin saarekkeisiin, josta käsin käynnistivät hyökkäyksiä valtavirran yhteiskuntaa vastaan. Kutsu hyökkäävään työttömyyteen piti sisällään oletuksen vastakulttuurisista tiloista, joissa ihmiset voivat tehdä *jotain muuta*.

Tämän päivän kulttuurimaisema on erilainen; alakulttuuri itsessään tuntuu toimivan eri tavalla. Kiitos uusien kommunikaation teknologioiden, se kehittyy ja leviää paljon nopeammin, ja se korvautuu uudella aivan yhtä nopeasti. Esimerkiksi punk rock ei enää ole salaseura, johon lukiolaiset perehtyvät luokkatovereiden kaseteilta. Se on yhä osallistujiensa luomaa, mutta on nykyään persoonattomien väylien, kuten keskustelupalstojen ja nettilataamisen, välittämää kuluttajamarkkinaa. Ei ole yllättävää että ihmiset ovat henkilökohtaisesti vähemmän sitoutuneita siihen: he voivat siirtyä johonkin muuhun yhtä helposti kuin sen löysivätkin. *Informaatiostakoostuvassa maailmassa* alakulttuuri ei enää vaikuta olevan *ulkopuolinen* yhteiskunta, joka viittaisi mahdolliseen pakotiehen, vaan pikemminkin yksi monista alueista sen sisällä, pelkkä makuasia.

Samaan tapaan internet on muuttanut anonyymiyden rikollisten ja anarkistien maailmasta jokapäiväisen kommunikaation ominaisuudeksi. Silti se on myös yllättäen hakannut poliittiset identiteetit ja asemat paikalleen uuden logiikan pohjalta. Poliittisen keskustelun maisema on jo ennalta kartoitettu nettiosoitteiden pohjalta; on vaikea tuottaa myyttiä kollektiivisesta voimasta, kun jokainen julistus on jo valmiiksi sijoitettu tunnettuun ryhmäkuviin. Seinällä olevan julisteen on kuka tahansa voinut laittaa siihen; se vaikuttaa viittaavan yleiseen tunteeseen, vaikka se edustaisi vain yhden ihmisen ajatuksia. Nettisivulla oleva julistus taas ilmestyy maailmassa, joka on pysyvästi lokeroitu ideologisiin ghettoihin. Myytti siitä, että CrimethInc. on hajutatettu

maanalainen verkosto, johon kuka tahansa voi osallistua, toimi innoittajana suurelle määrälle toimintaa, kunnes internet hiljalleen keskitti huomion yhteen nettisivuun.

Näin ollen netti on samanaikaisesti sekä täyttänyt että tehnyt vanhentuneeksi mahdollisuudet joita näimme alakulttuurissa ja anonyymiydessä. Samaa voisi sanoa plagiarismista; kymmenen vuotta sitten luulimme ottavamme äärimmäisen näkökannan tekijänoikeutta ja älyllistä omaisuutta vastaan, kun tosiasiallisesti olimme vain hieman aikaamme edellä. Kirjastossa kuvien etsimiseen käyttämämme viikot edelsivät maailmaa, jossa käytännössä kaikki tekevät saman homman Googlen kuvahaulla blogejaan varten. Perinteiset käsitykset tekijyydestä ovat jääneet uusien tuotannon muotojen, kuten yleisöosallisuuden, alle, niiden viitatessa mahdolliseen tulevaisuuteen, jossa ilmainen vapaaehtoistyö tulee olemaan merkittävä osa taloutta – pikemminkin osa kapitalismia kuin sen vastustamista.

Tässä tulemme yhteen turmiollisimmista tavoista, joilla toiveillemme on annettu sisällön sijaan pelkkä muoto. Vapaa jakelu, jonka joskus ajateltiin olevan radikaali vaihtoehto kapitalistisille malleille, otetaan nykyään itsestänselvyytenä yhteiskunnassa, jossa kapitalistit pitävät yhä hallussaan materiaalisen tuotannon välineitä.⁴ Elektroniset formaatit mahdollistavat vapaan tiedonjakelun; tämä pakottaa sanomalehden tapaisia materiaalisia formaatteja tuottavien myös jakamaan niitä ilmaiseksi, tai muuten laittamaan pillit pussiin – jolloin ne korvataan ilmaiseksi työskentelevillä blogaajilla. Samaan aikaan ruoka, asuminen ja muut välttämättömyydet – puhumattakaan elektronisiin formaatteihin pääsemisen vaatimista laitteista – ovat yhtä kalliita kuin aina ennenkin. Tämä tilanne tarjoaa jonkinlaisen pääsyn osattomille, samalla kun hyödyttää niitä, jotka jo nyt hallitsevat suunnattomia resursseja; täydellistä korkean työttömyyden ajalle, jolloin on välttämätöntä rauhoitella työttömiä ja *hyötyä niistä*. Se viittaa tulevaisuuteen jossa vauras eliitti tulee käyttämään ilmaista työvoimaa suunnattomasta prekaarien ja työttömien työläisten joukosta ylläpitämään omaa valtaansa ja niiden riippuvuutta.

Vielä karmivampaa tästä tekee se, että tämä ilmainen työvoima tulee olemaan täysin vapaaehtoista, ja se vaikuttaa näennäisesti olevan enemmän yleiseksi kuin eliittien hyödyksi.

Ehkä aikamme keskeinen ristiriita on siinä, että uudet teknologiat ja sosiaaliset muodot tekevät tiedon tuottamista ja jakelua horisontaalisemmaksi, ja silti tekevät meistä entistä riippuvaisempia yhtiöiden tuotteista.

Hierarkian hajauttaminen: osallistuminen alistumisena

1990-luvun lopulla anarkistit taistelivat osallistumisen, hajauttamisen ja yksilöllisen toimijuuden puolesta. Rakentamalla tee-se-itse undergroundissa saamiemme kokemusten päälle, autoimme viraalimallin tekemistä tunnetuksi. Siinä yhdessä asiayhteydessä kehitetty formaatti voidaan uusintaa maailmanlaajuisesti. Esimerkiksi Ruokaa Ei Aseita -ohjelmat ja Mustan Blokin kaltaiset taktiikat auttoivat levittämään tiettyä antiautoritaarista kulttuuria New Yorkista Uuteen-Seelantiin.

Tuohon aikaan vastasimme sekä edellisen vuosisadan poliittisten ja teknologisten mallien rajoitukseen, sekä syntyneisiin mahdollisuuksiin ylittää ne. Tämä laittoi meidät lähelle kapitalis-

⁴ 1990-luvun puolivälissä kaikista radikaaleimmat diy-bändit fantasioivat siitä, että pystyisivät jakamaan levyjään ilmaiseksi poliittisena kannanottona; nyt jokainen bändi käytännössä *joutuu* antamaan musiikkinsa ilmaiseksi vain päästäkseen alkuun. Kun ensi vilkaisulla näyttää siltä, että musiikki on otettu pois tavarahyödykkeen tilasta, tosiasiallisesti muusikot on taivuteltu tarjoamaan ilmaista työtä, joka vahvistaa kuluttajan riippuvuutta uusista tavarahyödykkeistä, kuten tietokoneista ja älypuhelimista. Tukilevyillä pystyi ennen keräämään huomattavia summia poliitti-

tista yhteiskuntaa muovanneiden innovaatioiden etulinjaa. Esimerkkinä käyköön vaikka TXT-mob, tekstiviestiohjelmisto, jonka the Institute for Applied Autonomy kehitti demokraatti- ja republikaaniepuolueiden kokousprotestejavarten. Se toimi myös mallina Twitterille. Samaan tapaan kansainvälisen tee-se-itse undergroundin verkostojen, jotka saivat muotoa oppaissa kuten *Book Your Own Fucking Life*, voidaan tulkita olleen edeltäjiä Myspacelle ja Facebookille. Samaan aikaan viraalimalli tunnetaan nykyään parhaiten viraalimarkkinoinnista.

Joten kuluttajakulttuuri on ottanut meidät kiinni, sisällyttänyt pakoyrityksemme torjumamme spektaakkelin ylläpitämiseen, ja tarjonnut kaikille muillekin tilaisuuden ”paeta”. Yksisuuntaisiin televisio-ohjelmiin kyllästynyt moderni kuluttaja voi tehdä omat ohjelmansa, mutta silti fyysisen ja emotionaalisen etäisyyden päässä toisista katsojista. Halumme toimijuudesta ja osallistumisesta on täytetty, mutta sellaisen kehyksen sisällä, joka on pohjimmiltaan kapitalismin määrittämä. Vaatimus siitä, että kaikista tulee objektin sijaan subjekti, on toteutunut: nyt olemme omaa vieraantumistamme hallinnoivia subjekteja täyttämässä Situationistien sanonnan siitä, että spektaakkeli ei ole vain ulkomuotojen maailma, vaan pikemminkin sosiaalinen järjestelmä, jossa ihmiset toimivat vain ennaltamäärättyjen rooliensa mukaisesti.⁵

Jopa fasistit yrittävät hypätä mukaan hajauttamisen ja autonomian kelkkaan. Euroopassa ”Autonomiset Nationalistit” ovat omaksuneet radikaalia estetiikkaa ja formaatteja, käyttäneet antikapitalistista retoriikkaa ja mustan blokin taktikoita. Tässä ei ole kyse pelkästään siitä, että vihollisemme yrittävät naamioitua meiksi, vaikka se selvästikin sumentaa vettä: se viittaa myös *ideologiseen jakoon* fasistipiireissä, kun nuoremmat sukupolvet yrittävät päivittää sen organisaatiomalleja 2000-luvulle. Fasistit Yhdysvalloissa ja muualla ovat lähteneet samaan projektiin ”Nationalistisen Anarkismin” paradoksaalisen banderollin alla; jos ne onnistuvat uskottelemaan yleisölle, että anarkismi on yksi fasismin muoto, tulevaisuuden näkymämme eivät vaikuta kovin kaksisilta.

Mitä se tarkoittaa, jos fasistit, hierarkian kovimmat kannattajat, voivat soveltaa hajautettuja rakenteita, joiden uranuurtajia olemme olleet? 1900-luku opetti meille seuraukset siitä, kun käytetään hierarkkisia keinoja oletettavasti hierarkiattomia päämääriä varten. 2000-luku saattaa näyttää kuinka oletettavasti hierarkiattomat keinot voivat tuottaa hierarkkisia lopputuloksia.

Näiden ja muiden kehityskulkujen pohjalta voimme päätellä, että olemme menossa kohti tilannetta, jossa hierarkkisen yhteiskunnan perusta ei ole vallan jatkuva keskittäminen, vaan sosiaalisuuden, päätöksenteon ja arvojen tiettyjen lannistavien *muotojen* standardisointi. Ne vaikuttavat leviävän spontaanisti, vaikka tosiasiaissa ne vaikuttavat haluttavalta vain sen takia, mitä yläpuolellemme määrätystä sosiaalisesta kehyksestä *puuttuu*.

Mutta että hajautetut hierarkiat? Kuulostaa Zen kōanilta. Hierarkia on vallan keskittämistä harvojen käsiin. Kuinka se voidaan hajauttaa?

Jotta tähän saataisiin jotain järkeä, palataan Foucaultin käsitykseen panopticonista. Jeremy Bentham suunnitteli panopticonin malliksi, jonka avulla vankiloista ja työpaikoista saataisiin tehokkaampia; se on ympyränmuotoinen rakennus, jossa kaikki huoneet ovat avonaisia sisäpihan suuntaan, jotta niitä voidaan tarkkailla keskellä olevasta valvontatornista. Vangit eivät voi nähdä mitä tornissa tapahtuu, mutta he tietävät voivansa olla valvonnan alla minä tahansa hetkenä,

sille vangeille ja muille vaihtotalouden logiikan ulkopuolisille asioille; tänä päivänä se on paljon vaikeampaa. Näin ollen vapaa jakelu voi auttaa keskittämään pääomaa kapitalistien käsiin, heikentää edellisen sukupolven vastarinnan strategioita.

⁵ ”Spektaakkeli ei ole kokoelma kuvia; se on ihmisten välillä oleva kuvien välittämä sosiaalinen suhde.” - Guy Debord, *Spektaakkelin yhteiskunta*

joten lopulta he sisäistävät tämän valvonnan ja kontrollin. Sanalla sanoen, valta *näkee* ilman katsomista, kun taas valvonnan alla olevat katsovat näkemättä.

Panopticonissa valta on jo valmiiksi keskuksen sijaan *reunalla*, sillä vangit pitävät kontrollia yllä pääosin itse.⁶ Työläiset kilpailevat ollakseen kapitalisteja, eivätkä hae yhteistä asiaa luokkana; fasistit pakottavat sortavia suhteita autonomisesti, ilman valtiota. Ylivaltaa ei pakoteta yläpuolelta, vaan se on yksi *osallistumisen itsensätehtävä*.

Pelkästään osallistuaksemme yhteiskuntaan meidän täytyy hyväksyä välittäjäksi sellaiset rakenteet, jotka on määrittänyt hallintamme ulkopuolella olevat voimat. Esimerkiksi ystävyys-temme kulkee yhä enemmän Facebookin, kännyköiden ja muiden tekniologioiden läpi, jotka kar- toittavat toimintamme ja suhteemme sekä yhtiöille että valtion elimille; nämä formaatit myös muovaavat ystävyyksien sisältöä. Sama pätee taloudelliseen toimintaamme: silkan köyhyyden tilalla meillä on lainoja ja luottoluokituksia – emme ole luokka ilman omaisuutta, vaan velan pyörittämä luokka. Ja taas kerran tämä kaikki vaikuttaa vapaaehtoiselta, tai jopa ”edistykseltä”.

Miltä näyttää käydä vastarintaan tässä yhteydessä? Kaikki vaikutti paljon helpommalta 1917, kun proletaarit kautta maailman unelmoivat Talvipalatsiin hyökkäämisestä. Kaksi sukupolvea myöhemmin televisioaseman valtaaminen vaikutti ajavan saman asian; tämä fantasia ilmestyi Hollywoodin toimintaelokuvassa niinkin hiljattain kuin 2005. Nyt on kasvavassa määrin ilmisel- vää, että globaalilla kapitalismilla ei ole keskusta, ei sydäntä, jonka läpi puuvaarnan voisi lyödä.

Itse asiassa tämä kehitys on helpotus anarkisteille, sillä se sulkee oven ylhäältä-alas ohjatuille taistelun muodoille. Enää ei ole oikotietä, eikä oikeutusta niiden ottamiseksi – ei tule enää ole- maan ”tilapäisiä” diktatuureja. 1900-luvun autoritaariset vallankumoukset ovat lopullisesti jäl- keen jäänyttä elämää; jos kapina on puhjetakseen, anarkististen käytäntöjen täytyy levitä.

Jotkut ovat väittäneet, että keskuksen puuttuessa, kun edellämainittu *virus* on paljon vaaral- lisempi kuin suora hyökkäys, tehtävä ei ole niinkään oikean kohteen valitseminen kuin *uuden taistelutavan* levittäminen. Jos niin ei ole vielä tapahtunut, ehkä se johtuu vain siitä, että anarkistit eivät ole vielä kehittäneet lähestymistapaa, joka toisille kolahtaa *käytännöllisenä*. Kun osoitam- me konkreettisia ratkaisuja kapitalistisen katastrofin tuottamiin ongelmiin, ehkä niitä aletaan hoksamaan.

Mutta se on hankalaa. Sellaisten ratkaisujen täytyy värähdellä minkä tahansa alakulttuurin tuolle puolen aikana, jolloin jokainen innovaatio välittömästi luo alakulttuurin ja rajautuu siihen. Niiden täytyy jotenkin kieltäytyä ja *häiritä* järjestyksen ylläpitämisen kannalta välttämättömiä osallistumisen muotoja, sekä sopeutumisesta että marginaalisuudesta riippuvia. Niiden täytyy tyydyttää ihmisten välittömiä tarpeita, sekä samalla kohottaa *muualle* johtavia kapinallisia haluja. Ja jos esitämme ratkaisuja, jotka eivät osoitaudu haastavan ongelmiamme perimmäisiä juuria – kuten teimme vuosikymmen sitten – tulemme vain *rokottamaan* vallitsevan järjestyksen tämän sukupolven vastarintaa vastaan.

Mitä tulee tarttuviin ratkaisuihin, niin Kreikan mellakat 2008, jolloin kaikki pankit poltettiin, saattoivat olla vähemmän merkittäviä kuin Kreikassa käynnissä olevat arkipäivän käytännöt, joissa vallataan rakennuksia, varastetaan kaupoista ruokaa ja jaetaan eteenpäin, sekä kokoonnu- taan julkisesti kaupankäynnin logiikan ulkopuolelle. Tai ehkä mellakat olivat yhtä merkittäviä: ei vain materiaalisena hyökkäyksenä vihollista vastaan, vaan festivaalina, joka vahvasti radikaalisti erilaisen tavan olla olemassa.

⁶ Panopticonin vanki ”ottaa vastuun vallan rajoitteista; hän soveltaa niitä spontaanisti itseensä; hän kaivertaa itsensä valtasuhteeseen, jossa hän samaan aikaan näyttelee molempia rooleja; hänestä tulee oman alistamisensa peri-

Yhteiskunnan horjuttaminen: kaikki tai ei mitään

1990-luvulla kapitalismi vaikutti erittäin vakaalta, ellei jopa voittamattomalta. Anarkistit unelmoivat mellakoista, katastrofeista ja teollisesta romahduksesta juuri sen takia, että ne vaikuttivat mahdottomilta – ja koska niiden puuttuessa vaikutti siltä, että ne voisivat olla vain hyvä asia.

Kaikki alkoi muuttua syyskuussa 2001. Kymmenen vuotta myöhemmin kriisit ja katastrofit ovat aivan liian tuttuja. Ajatus siitä, että maailma lähestyy loppuaan, on käytännössä kulunut; kuka ei ole lukenut raporttia ilmaston lämpenemisestä ja kohauttanut vain hartioitaan? Kapitalistinen imperiumi on ilmiselvästi ylisuuri, ja harvat enää uskovat sen kestävänsä ikuisesti. Tällä hetkellä se kuitenkin vaikuttaa pystyvän käyttämään näitä katastrofeja kontrollin vahvistamiseen, ja siirtämään kulut sorretuille.⁷

Kun globalisaatio kiihdyttää eroja luokkien välillä, jotkut kansakuntien väliset erot vaikuttavat tasoittuvan. Euroopassa ja Yhdysvalloissa puretaan sosiaalisia turvaverkkoja samalla kun talouskasvu siirtyy Kiinaan ja Intiaan; Irakissa palvelleita kansalliskaartin sotilaita tuodaan Yhdysvaltojen kaduille pitämään järjestystä yllähuippukokousprotestien ja luonnonkatastrofien aikana. Tämä on yhdenmukaista yleisen trendin kanssa pois päin staattisista ja paikallaan olevista hierarkioista kohti dynaamisia ja hajautettuja keinoja eriarvoisuuden ylläpitämiseksi. Tässä uudessa kehityksessä 1900-luvun käsitykset etuoikeudesta ja identiteetistä ovat yhä enemmän yksinkertaistettuja.

Vihollisemme oikeistossa ovat jo mobilisoineet reaktionsa globalisaation ja hajauttamisen aikaan. Voimme nähdä tämän Yhdysvaltain Teekutsuliikkeestä eri puolilla Eurooppaa oleviin nationalistisiin liikkeisiin, sekä uskonnolliseen fundamentalismiin maailmanlaajuisesti. Kun läntinen Eurooppa on kasautunut Euroopan Unioniin, itäinen Eurooppa on balkanisoitu kymmeniksi kansallisvaltioiksi, jotka kuhisevat yleisen tyytymättömyyden hyödyntämiseen halukkaita fasisiteja. Uskonnollinen fundamentalismi on verrattain uusi ilmiö Lähi-Idässä, ja ovat juurtuneet sinne jonkinlaisena liioiteltuna reaktiona läntiseen kulttuuri-imperialismiin, kun maalliset ”kansallisen vapautuksen” liikkeet epäonnistuivat. Jos sallimme hierarkian kannattajien monopolisoida vastustuksen vallitsevaa yhteiskuntaa kohtaan, anarkistit tulevat yksinkertaisesti vain katoamaan historian näyttämöltä.

Toiset ovat jo valmiiksi katoamassa tältä näyttämöltä. Kun keskiluokka rapautuu Euroopassa,⁸ perinteiset vasemmistopuolueet ovat kuolemassa sen mukana, ja äärioikeiston puolueet ovat ottamassa niiden menettämän maaperän.

Jos vasemmisto jatkaa luisumistaan kohti sukupuuttoa, anarkismi tulee olemaan ainoa mitä radikaaleille on jäljellä.⁹ Tämä tulee avaamaan tilaa, jossa voimme perustella asiamme kaikille,

aate.” -Micher Foucault, *Tarkkailla ja rangaista*

⁷ Ei unohteta sitä, että vuodesta 1945 vuoteen 1989 kapitalismi kukoisti hyödyntämällä toista jatkuvaa katastrofia, kylmää sotaa, jossa sarja konflikteja ja kriisejä uhkasi päättyä ydintuhoon. Epävakaus ja maailmanlopun haamu voi olla erittäin hyödyllinen johtajiemme kannalta. Voimme kuvitella tulevaisuuden, jossa teollisen kapitalismin ylläpitämiseen välttämättömät tukahduttamistoimet oikeutetaan ekologiselta pohjalta samaan tapaan kuin sukupolvi sitten markkinademokratian ylläpitämiseksi vaadittu tukahduttaminen oikeutettiin vapauden turvaamisella.

⁸ Toisin kuin sen mytologia kertoo, vasemmisto on olemassa keskiluokan etujen puolustamiseksi, ei köyhien. Sosiaalidemokratian hyvinvointiohjelmat tehtiin sorrettujen miellyttämiseksi, ei siksi että niille suotaisiin yhtäläinen sana yhteiskunnassa. Samaa tapaan ”kestävässä” kapitalismissa – mikä on paljon puhuvasti viimeisin yritys elvyttää vasemmisto – on enemmän kyse kapitalismin kestämisestä kuin elämän kestämisestä tällä planeetalla.

⁹ Jos anarkisteista tulee tehokkaampia, tulemme todennäköisesti tietenkin näkemään vasemmistolaisen organisoinnin elpymistä osana yritystä ottaa vastarinta haltuun.

jotka ovat menettäneet uskonsa poliittisiin puolueisiin. Mutta olemmeko valmiita taistelemaan globaalia kapitalismia vastaan omillamme, ilman liittolaisia? Konfliktin kiihdyttäminen on uhkapeliä: heti kun herätämme valtion huomion, meidän täytyy laittaa peliin kaikki tai ei mitään, yrittää kerätä riittävää yleistä tukea väistämättömän vastahyökkäyksen torjumiseksi. Jokaista mellakkaa täytyy seurata yhä suurempi kampanja ajatustemme levittämiseksi, ei perääntyminen varjoihin – kohtuuttoman vaikeaa vastaiskun ja tukahduttamisen edessä.

Ehkä saattaisi olla parempi, jos historia liikkuisi riittävän hitaasti, että meillä olisi aikaa rakentaa massiivinen kansanliike. Valitettavasti meillä ei välttämättä ole valinnanvaraa tässä suhteessa. Halusimme sitä tai emme, toivomamme epävakaus on jo täällä; tulemme joko muuttamaan maailman tai katoamaan sen mukana.

Joten on jo korkea aika hylätä vallitsevan muuttumattomuuteen perustuvat strategiat. Samaan aikaan kriisit pitävät meidät lukittuna ikuiseen nykyisyyteen, reagoimassa jatkuviin ärsykkeisiin, sen sijaan että toimisimme strategisesti. Nykyisillä voimavaroillamme emme voi tehdä paljoa kapitalismin aiheuttamien katastrofien lievittämiseksi. Työmme on pikemminkin *kapinan ketjureaktioiden käynnistäminen*; meidän tulisi arvioida kaikkia toimiamme tässä valossa.

Tässä yhteydessä on tärkeämpää kuin koskaan, että emme näe *itseämme* kapinan päähenkilöinä. Yhdysvalloissa tällä hetkellä oleva anarkistien lukumäärä riittää *käynnistämään* sosiaalisia mullistuksia, mutta ei ole lähellekään riittävän suuri niiden toteuttamiseksi. Kuten toveri Tyhjästä Verkostosta ei koskaan väsy painottamaan: ”me emme tee kapinaa. Me hoidamme vähän organisoitumista; kapinan tekee *kaikki*.”

Tämä vaatii paljon meiltä kaikilta. Kymmenen tuhatta anarkistia, jotka ovat valmiita menemään yhtä pitkälle kuin Enric Duran, velkansa laiminlyövien suojelepyhimys, saattaisi muodostaa todellisen voiman, siepaten resursseja vaihtoehtoisia infrastruktuureja varten, ja tekemällä julkisen esimerkin tottelemattomuudesta, joka voisi levitä kauas ja laajalle.¹⁰ Se voisi tuoda ”yhteiskunnasta hyppäämisen” uuden aikakauden tasolle. Hirvittää kuvitella niin pitkälle menemistä – mutta halusimme tai emme, romahtavassa maailmassa terrori odottaa edessämme.

Jokainen mustaan blokkiin osallistunut tietää eturivissä olevan kaikista turvallisinta. *Kaikki tai ei mitään*.

Lopuksi: kielletyt nautinnot

Riittää jo strategiasta. *Days of War, Nights of Love* sisälsi yhden vaatimuksen, jota ei voisi toteutua missään muodossa kapitalismin alaisuudessa: ajatus siitä, että elämä ilman välitteitä voisi olla kiihkeää ja riemukasta. Ilmaisimme tämän käsityksessämme vastarinnasta, joka olisi romanttinen seikkailu, kykenevä tyydyttämään kaikki ne halut, joita kulutusyhteiskunta tuottaa pystymättä täyttämään niitä. Huolimatta kaikesta viimeisen kymmenen vuoden koettelemuksista ja särkyneistä sydämistä, tämä haaste roikkuu vieläkin toivon lailla pandoran lippaan pohjasta.

Seisomme yhä tämän vaatimuksen takana. Emme pistä hanttiin pelkästään velvollisuudesta tai tavan vuoksi tai kostonhimosta, vaan koska haluamme *elää täydesti*, ottaa kaiken irti rajattomista mahdollisuuksistamme. Olemme anarkistivallankumouksellisia, koska vaikuttaa siltä, ettei ole mitään keinoa selvittää mitä se tarkoittaa, mikä ei pidä sisällään ainakin pientä määrää taistelua.

Niin monia vaikeuksia kuin se saattaakin pitää sisällään, taistelumme on riemun etsimistä – tarkemmin sanoen, se on tapa luoda uusia riemun muotoja. Jos menetämme tämän näköpiiris-

¹⁰ Nyt kun jumala on kuollut, voimme ehkä epäuskoa *velan* pois maailmasta – tai *joparahan*, jos riittävän moni

tämme, kukaan ei tule liittymään meihin, eikä pidäkään. *Itsestämme nauttiminen* ei ole vain jotain mitä meidän täytyy tehdä ollaksemme strategisia, voittaaksemme uusia jäseniä; se on erehtymätön mittari sille onko meillä mitään tarjottavaa.

Kun niukkuudesta tulee hallitsijoidemme tunnussana, markkinoilta saatavilla olevat nautinnot tulevat olemaan yhä surkeampia. Kääntyminen virtuaalitodellisuuden suuntaan on käytännössä sen myöntämistä, että todellinen elämä ei ole – ei voi olla – tyydyttävää. Meidän tulee osoittaa toisin, löytää *kielleyt nautinnot*, jotka osoittavat tien toiseen maailmaan.

Ironista kyllä, kymmenen vuotta sitten tämä yksi järkevä vaatimus oli ohjelmamme kiistellyin kohta. Mikään ei saa ihmisiä enempää puolustuskannalle kuin ehdotus siitä, että he voivat ja heidän tulisi nauttia itsestään: tämä herättää kaiken häpeän heidän epäonnistumisestaan tehdä niin, kaiken paheksunnan niitä kohtaan, joiden he tuntevat monopolisoivan nautintoa, sekä vielä suuren määrän kituvaa puritanismia.

Tekstissä *Fragments of an Anarchist Anthropology* David Graeber spekuloi että jos haluaa lietsoa etnistä vihaa, helpoin tapa siihen on keskittyä eriskummallisiin, järjettömiin tapoihin, joilla toisen ryhmän oletetaan hakevan nautintoa. Jos haluaa painottaa yhteisiä piirteitä, on helpointa korostaa, että ne pystyvät myöskin tuntemaan tuskaa.

Tämä kaava on traagisen tuttu kaikille, jotka ovat todistaneet radikaaleja pilkkaamassa toisiaan. Sen julistaminen, että on kokenut taivaallista nautintoa – etenkin jossain, joka todella rikkoo kontrollin järjestelmää, kuten myymälävarkaus tai poliiseja vastaan tappeleminen – on kutsu muille kaataa paskaa niskaan. Ja ehkä tämä kaava selittää myös sen, kuinka anarkistit voivat tulla yhteen silloin kun valtio murhaa Brad Willin tai Alexis Grigoropoulosin, mutta emme pysty sysäämään eroavaisuuksiamme syrjään taistellaksemme yhtä raivokkaasti *elävien puolesta*.

Kuolema saa meidät liikkeelle, käynnistää meidät. Muistutus omasta kuolevaisuudestamme vapauttaa meidät, mahdollistaa sen, että voimme toimia ilman pelkoa – sillä mikään ei ole hirvittävämpää kuin mahdollisuus siitä, että *voisimme* elää unelmamme, että elämässämme on jotain todella pelissä. Jos vain olisimme tienneet, että maailma on tulossa kohti loppuaan, olisimme loppultakin voineet laittaa kaiken likoon – ei vain siksi ettei meillä ole mitään menetettävää, vaan koska *meillä ei enää olisi mitään voitettavaa*.

Mutta jos haluamme olla anarkisteja, meidän täytyy tarttua mahdollisuuteen siitä, että unelmamme *voivat* toteutua – ja taistella sen mukaisesti. Meidän täytyy kerrankin valita elämä kuoleman sijaan, nautinto tuskan sijaan. Meidän täytyy *alkaa*.

kohtelee sitä kuvitelmana.

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

CrimethInc.
Taistelua uudella maaperällä
mikä on muuttunut 1900-luvun jälkeen
23.8.2010

Haettu 11.9.2012 osoitteesta: <http://takku.net/article.php/20100825192129447>
Käännetty CrimethInc.in tekstistä ”Fighting in the new terrain. What’s changed since the 21st century”.

fi.theanarchistlibrary.org